

Výzkum současné informační společnosti aneb soudobé dějiny 2.0

Výzva autorkám a autorům (Call for Articles)

Výzkum zaměřený na období po roce 2000 postaví historiky a historičky soudobých dějin před nutnost studovat prameny, které stále častěji vznikly již pouze v digitální podobě. Jaké schopnosti bude muset mít historik/historička studující digitální prameny? Jak si poradí s nepřehledným množstvím dat, mezi nimiž budou stále více dominovat výstupy z různých informačních systémů? Zvládne práci s algoritmy, využívání metod zpracování přirozeného jazyka (NLP), bude umět nejen prohledávat databáze, ale bude také, v rámci kritiky pramene, znát metodologii vytváření velkých „datasetů“? Nebo bude nutné rozšířit výzkumné týmy o specialisty v těchto oblastech?

Nemizí již dnes řada pramenů v podobě dat o demografickém, finančním, sociálním, zdravotním a dalším vývoji naší společnosti, neboť se svou efemérností vymykají tradiční představě historického pramene? Jak se zpřístupňování digitálních pramenů propíše do mezioborových vztahů (archiváři-historici) a do vzájemných očekávání, když tato spolupráce bude čím dál více závislá na technologických postupech a nutném přizpůsobování zpřístupňovaného obsahu vzhledem k osobním nebo citlivým údajům? Jak umělá inteligence (AI), schopná zpracovat enormní množství dat, promění zpřístupňování archiválií? A jak si historická obec poradí s interpretací *fakenews* a dezinformací, které jsou součástí současné informační společnosti?

Vedle klasických pramenů se zásadním způsobem promění také možnost práce s egodokumenty. Podaří se uchovat a zpřístupnit moderní formy komunikace (blogy, vlogy, e-maily, SMS/chaty) a další materiály osobní povahy? Je zřejmé, že bez aktivní spolupráce a edukace původců digitálních dokumentů tyto nenávratně zmizí. Důležitým prvkem badatelské práce se proto v následujících dekadách nepochybně stane schopnost efektivně vyhledávat digitální prameny a důsledně ověřovat jejich kontext, přičemž zavedené postupy vnitřní a vnější historické kritiky dostanou v důsledku rozmachu informačních technologií zcela nový rozměr. Skončí tedy éra historiků a historiček a archivářů a archivářek s „klasickým“ vzděláním, jak funguje dnes, nebo se naopak penzum jejich znalostí bude muset zásadně rozšířit o IT problematiku, včetně programování a hackingu? Jak se připravit na tuto změnu?

A jak digitalizace a umělá digitální inteligence promění a ovlivní práci historiků a historiček (nebo jiných sociálních vědců a vědkyň) jako autorů textů? AI bude nepochybně čím dál tím více využívána při „generování“ odborných studií a knih – jak toto promění pojetí autorství a vědecké etiky?

Pro analýzu a promýšlení těchto a podobných otázek nabízíme v roce 2024 prostor na stránkách [Soudobých dějin/CJCH](#).

Témata:

- metodologická výbava historika/historičky soudobých dějin 2.0
- (re)definice pramene v éře 2.0
- digitální prameny a jejich specifika vč. problematiky osobních údajů v digitálních pramenech
- sociální sítě nebo webové archivy jako zdroj historického poznání
- informace a dezinformace ve virtuálním prostoru
- historiografie a umělá inteligence
- autorství a etika vědy v éře 2.0

Budeme se těšit na příspěvky historiček a historiků, archivářek a archivářů a dalších kolegů a kolegyně z příbuzných společenských vědních disciplín. Rukopisy **v rozsahu 5 000 až 12 000 slov (20–50 normostran)** zasílejte prostřednictvím elektronického redakčního systému časopisu. Termín odevzdání textů je **15. ledna 2024**. Časopis *Soudobé dějiny/CJCH* je indexován v databázích Scopus, CEEOL, ERIH PLUS.

Kontakt: sd@usd.cas.cz Tel.: 420 257 286 344